

1.

2.

3.

4.

5.

6.

1739

1. Alberti, Michael: Dissertationes inang Theologiae . medicae, comment.
Lationem Theologiae medicam in For. Canonice. Decretis P. III. 1e
Consensu. Böhmer. V. C. 21. . . . exhibens.
2. Alberti, Michael: De colica haemorrhoidali in passionem
Fluorem inclinante
3. Banngarten, Lijom. Tac.: De scriptura sacra.
4. Banngarten, Lijom. Taculus: Dissertationis moralis, gradus
honorum operum et virtutis generationis sistens.
- 5as = Banngarten, Lijom. Tac.: De polygamia simultanea
illegitima, inprimis etiam ex numero hominum
utriusque sexus in tellure fere aequali 2 Febr. 1739
1748
- 6as = Boehmer, Julius Henricus: De exceptione praescriptae
ejusque usu in causis criminalibus.

7. Carrach, Joannes Tobias : De praecipuis differentis juris
Romani et Germanici in compensatione 16
- 8ta. Carrach, Joannes Tobias : De differentis juris Romani
et Germanici in mortis causa donatione
9. Genserus, Simon Petrus : De periculosa poena homicidii 17
10. Genserus, Simon Petrus : De origine quaedam inefficacis
occur. l. 2 d. de ineff. test.
11. Funckerus, Joannes : De morbis spasmodico-convulsivis
med. Latrones nonnullas sistens 18
12. Funckerus, Joannes : De cacochymia discreta et limi-
tato sensu accipienda. 19
13. Funckerus, Joannes : De chaetide. Von der Englischen
Fäultheit. 20
14. Funckerus, Joannes : De haemorrhagis naturalibus genera-
tim consideratis 21

15. Kinnorius, Cas. Gyllius: De recto dilationum usu
16. Michaelis, Christianus Benedictus: Dissertatio inane
 philologica, qua solocionismus generis ab syntaxi
 sacri codicis ebraei repellitur.
17. Michaelis, Christianus Benedictus: Disputatio nem phil.
 Inaug., qua solocionismus casuum ab ebraionis sacri
 Codicis repellitur, publico eruditorum examini sub-
 jectus.
18. Praep, Godtfredus: De affectibus.
19. Schulze, Joannes Mauritius: De morbis ab excessu
 morborum corporis.
20. Heiberg, Jan. Fidor: Vermüthliche Gedanken von
 der philosophia eclecticica.
21. Hesnecius, Fr. Gual: [Jo]. [Georgii] Sulpicii, Je.
 de studio juris publici recte instituendo et de scriptoribus

eo pertinentibus Dissertation. Accessit ejusdem de
studiis academicis juvenis nobilis recte instituen-
dis epistola.

1930 23
72

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
COLICA HÆMORRHOIDALI

IN
PASSIONEM ILIACAM INCLINANTE,

QVAM AUSPICE DEO PROPITIO
Auctoritate Gratiosæ Facult. Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

Præside

DN. D. MICHAELE ALBERTI,
Sacr. Maj. Reg. Boruss. Aul. & Consist. Magd. Consilia-
rio, Med. & Philof. Nat. Prof. Publ. Ord. &c.

Decano h.t. Spectatissimo,

Dn. Patrono, Præceptore ac Promotore suo honoris cultu
prosequendo,

PRO GRADU DOCTORIS
Hor. Loc. consuetis A. 1739. d. Octobr.
Publicæ Eruditorum Ventilationi subijciet

Auctor

TIMOTHEUS JUSTUS Lange,
Halensis Magdeburgicus.

DIOSCORIDES

PARACELSUS

*Requum
Vigilabilis*

*Requum
Vigilabilis*

COLICA MEMORABILIA

ASSOCIATION OF THE ...

...

...

...

VIRIS
EXCELLENTISSIMIS,
CONSULTISSIMO ET EXPERIEN-
TISSIMO,
DOMINO
POLYCARPO FRIDE-
RICO LEYSERO,

RERUM BELLICARUM ET DOMANIALIUM CONSI-
LIARIO, ET CONSISTORII MAGDEBURGICI
ASSESSORI,

*PATRONO, FAUTORI ET AFFINI
ÆTERNUM COLENDO,*

UT ET
DOMINO
CHRISTIANO SIGIS-
MUNDO RICHTER,

MED. DOCT. SERENISS. PRINCIPIS ANHALT.
COETHENSIS CONSILIARIO AULICO ET ARCHIA-
TRO PRIMARIO CELEBERRIMO,

*PATRONO ET FAUTORI
OMNI HONORIS CULTU PROSEQUENDO,*

HOC SPECIMEN INAUGURALE,

IN ANIMI DEDITISSIMI TESSERAM
HUMILITER OFFERT,

INCLYTISQUE NOMINIBUS INSCRIBIT

AUCTOR.

B. L. S.

Um de materia, speciminis inauguralis loco elaboranda meditor, offertur mihi gravissimus fere passionis iliaca affectus, in quem colica hæmorrhoidalis facile transibat. Tam hujus quam illius paroxismis interfui, observationes præcipuas consignavi, & concurrentes hos in uno subjecto morbos in præsentî hac tractatione exponere constitui. Præmitto itaque in capite primo Pathologiam colicæ hæmorrhoidalis, ita quidem, ut præmittatur definitio, cujus quatuor momenta ordinem ac filum sequentis tractationis constituunt. Primum molimen scilicet spasticum hæmorrhagicum, explicatur a IV. ad IX. ex indole & natura negotii hæmorrhagici, in statu naturali constituti. Alterum, sive sedis morbi consideratio, exponitur in §. X. XII. Tertii & quarti denique deductionem continet §. XIII. Hanc generaliorẽ tractationem, sequitur specialior differentiarum hujus colicæ ab aliis affectibus intestinorum spasticis expli-

catio §. XIV-XVIII. huic subjungitur §. XIX. demonstratio, affectum hunc revera existere docens, & §. XX-XXIII. paroxismi historice describuntur & symptomatum explicatio subjungitur. §. denique XXIV. transitus formatur ad passionem iliacam ex hac colica oriundam. Caput secundum Pathologiam Passionis iliaca, cum restrictione ad casum praesentem sistit, servato ordine, quem definitionis momenta suppeditant. Praemittitur §. III. & IV. generalior historia de statu hernioso, in quem subiectum, de quo mihi sermo est, conjiciebatur, tanquam passionis iliaca subsecuta fundamento. §. V. sedem morbi & §. VI. causam materialem exponit. §. VII. & VIII. rationem formalem Passionis iliaca explicat. His subjungitur §. IX. & X. historia paroxismi, cum symptomatum aetiologica deductione. Caput denique tertium in sectione priori a §. I-III. therapiam colicae hamorrhoidalis generalem & §. IV. specialem sistit, in §. autem V-X. exponitur medicatio praeservatoria, admixtis cautelis & observationibus practicis. Idem ordo servatur in sectione posteriori de therapia passionis iliaca, ita ut §. I-II. regulae generales & speciales, §. III. methodus medendi praeservatoria, & §. IV. cautela & observationes quaedam exponantur. Habes itaque B. L. brevissimam hujus tractationis synopsis, me autem Tibi commendatum.

CAPUT

☼ (5) ☼
CAPUT PRIMUM

De
Colica hæmorrhoidali.

§. I.

Colica hæmorrhoidalis est molimen spasticum, ad venam hæmorrhoidalem internam præcipue orrum habens, & sanguinis ventilationem in hac vena respiciens.

§. II.

Causam hujus affectus formalem exhibent molimina spastica. Sedes est circa venam hæmorrhoidalem internam eum intestinis colo & recto. Huic enim circa sinem inferitur, illi vero ad latera posita est hæc vena. Causa materialis est sanguis hæmorrhoidalis in hisce locis justo spissior. Causa denique finalis, est respectus tollendi spissitudinem & inde pendentes effectus, nec non promotionis excretionis hæmorrhagica, per loca ei destinata obtinendi.

§. III.

Quatuor hic consideranda veniunt momenta, quæ accuratius pensitata, genuinam suppeditabunt indolem ac differentiam ab omnibus aliis colicarum speciebus, quam præstabilendam esse censeo, quia omnino hæc colica hæmorrhoidalis multa communia habet & similia, cum aliis canalis intestinorum affectibus colicis & spasticis, inprimis qui sanguinis negotio in moliminibus hæmorrhoidalibus ad vasa externa, & in malo hypochondriaco-hysterico dicata sunt, ita, ut diagnosi perspicua differentiarum neglectu, vix locum habeat.

A 3

§. IV.

§. IV.

Primum momentum nobis sistit notionem moliminis spastici. In genere denotat molimen, conamen aliquod, negotia per viam ordinariam tranquille & sine impetu perficiendi, intercedente autem quodam impedimento, vi & adactis viribus cum majore contentione ad finem perducendi. In specie autem, cum applicatione ad præsens negotium hæmorrhagicum, veniunt hoc nomine motus hæmorrhagici vagi, impetuosii, tumultuarii & nullo sinceræ & ordinatæ excretionis successu gaudentes, cujus rei oppositum habemus in congestionibus hæmorrhagicis completis dictis, quia harum ope sanguis sine tumultu ad loca, hæmorrhagiis naturalibus satis apta aut patentia, in finem hæmorrhagicum dirigitur, & quas legitima excretio sequi solet.

§. V.

Notum enim est varias hæmorrhagarum naturalium species activa directione ad & per loca destinata absolvi. Ubique itaque hæc directio sine tumultu ad & per loca destinata ad finem suum pervenit, seu ordinata excretionem stipata est, ibidem habemus congestionem completam & hæmorrhagiam naturalem.

§. VI.

Tria hic posco requisita, ab hæmorrhagiis naturalibus bene succedentibus non separanda, a) motus scilicet ad loca, seu derivationem sanguinis ex aliis partibus, & directionem seu congestionem ad loca hæmorrhagiis naturalibus dicata, b) motus per loca, seu excretionem sanguinis collecti per oscula vasorum aperta, & denique c) placidam horum motuum sine molestia ac tumultu administrationem, quam quotidie in omnibus hæmorrhagarum naturalium speciebus observare licet.

§. VII.

§. VII.

Varias autem habemus causas impediētes, quo minus hæ directiones hæmorrhagicae per alterum requisitum, §. VI. motus scilicet, sive exitum per loca, complementum suum assequi possint; hinc remanet nihilo minus, licet finis non succedat, intentio negotium proficendi, & tertium requisitum, motus scilicet ad locum hucusque placidi, dirigentes, intervenientibus impedimentis mutantur in contentiosa conamina excretionem vi impetrandi, & partim in molimina impedimenta tollendi.

§. VIII.

Inter causas directionum successum impediētes, haud ultimum habet locum spissitudo sanguinis, seu consistentia ejus justo crassior. Hæc in specie in subjectis vitam sedentariam, litterariam & respective otiosam agentibus, occupat sanguinem, quem vasa viscerum abdominalium continent & a) ipsum sanguinem ad excretionem subeundas ineptum reddit; quippe qui fluidus & tenuis esse debet, & b) motus ad locum non solum non tollit, sed & difficiliōres reddit. Sanguis enim justo spissior hinc inde lentius progrediens, directionibus obicem ponit, unde loco simplicis congestionis hæmorrhagicae, oriuntur conamina impediēti remotionem respicientia. Hæc autem, quia jam non directe hæmorrhagiam promovere possunt, & per motum auctiorem cum nisu fortiori insistantur, moliminum nomen gerunt, & quia eminus & a longinquo incipiendo, hinc inde a justo directionum ordine recedunt, & varia inducunt incommoda, ad negotium hæmorrhagicum proprie haud pertinentia, vaga dicuntur: hinc liquet, quomodo, quæ placida antea fuerat
conge-

congestiones, jam abire cogantur in impetuosâ, tumultuaria & molesta conamina, sive molimina. Immo hæc sanguinis spissitudo, licet antea non adfuere veræ hæmorrhagiæ, sæpius est causâ impellens ad suscipienda molimina ad loca, quo minus stagnationes, infarctus, obstructions, stases & alia his subsequèntia, ortum nancisci queant.

§. IX.

Quemadmodum autem congestiones simplices cum hæmorrhagiis subsequèntibus naturalibus, ope stricturarum tonicarum vix sensibilibus, multo minus molestias creantium, placide absolvuntur, sic e contrario ipsa hæc molimina, ratione indolis pertinent ad motuum spasmodicorum genus. De horum autem effectu in vasa & sanguinem ipsum, sequentem mihi formo actionis & effectus modum & rationem. Sanguis justo consistentiôr, hinc inde per vasorum anfractuosas & tortuosas curvaturas lentius progreditur, & vasa distendit, quæ sic in hac regione dilatata & ampliora facta, in alia coarctentur necesse est, ita, ut sub hac strictura parietes contrahantur & comprimantur. Hæc vero, quæ passivè incipiunt, minime ad perficiendum opus sufficiunt, sed mox accedit activa strictura, quæ loca distensa, ampliata, ex utroque autem latere contracta, & sanguinem retinentia, in alterutro urget, & fortiore nisu successivè in spasmum adaucta, cruorem subsistentem exprimit, quem procedere coactum, & ex hac regione in aliam relegatum, spasmus sequitur, ne ibidem denuo hæreat, & accumulatus noxam creet. §. VIII. Hinc patet, cur non in uno loco tantum hi motus contentiosi subsistant, sed in compluribus unius venæ longioris tractu partibus exerceantur, nec non, quomodo & aliæ partes,

partes, ope vasorum communicantium in consensum trahantur. Cum autem cuilibet sentiendi liberas in doctrinis relicta sit, de causa spasmorum efficiente arripio B. STAHLII sententiam. In primis vero mihi arridet hypothefis Dn. D. Lic. JUNII, in Cap. I. §. IX. dissertationis inauguralis, de morbis spasmodico convulsivis. De hac re autem diffusam exponere deductionem haud necessarium duco, cum id ab auctoribus laudatis jam factum sit.

§. X.

His de primo momento seu de causa formali expositis, alterum meditationi sese offert, sedes scilicet morbi, sive locus ille, ad quem hæc molimina spastica tendunt, in quo exercentur, & a quo moliminum hæmorrhoidalium nomen accipiunt. Directiones & congestiones ordinatæ hæmorrhoidibus bene succedentibus, abeunt ad venæ hujus nominis partem, qua in intestino recto finitur, & eadem hæc pars est locus ille per quem sanguis exitum habere debet, denegato vel suppresso autem hoc, reliquis ejusdem tractus intestino colo adjacens exponitur spasticis contentionibus; hinc intestinum colon & rectum in consensum trahuntur, unde etiam hæc molimina colica nomen gerunt.

§. XI.

In speciali sedis morbi consideratione, pars venæ hæmorrhoidalis, in qua sanguis ob anfractuofas & tortuofas curvaturas in spiffitudinem facillime abir, est illa, quæ intestino recto & præcipue colo quoad maximam partem annexa est. Statim enim sub ortu, quem pro subjectorum diversitate vel in ipso venæ portæ trunco, vel in ramo mesenterico habet, dividitur in ramum ascendentem,

B qui

qui abit ad flexuram coli superiorem, sub hepate & ventriculo decurrentem; qui tractus simul quamplurimis ramificationibus ex lateribus ipsius venæ oriundis, comprehenditur; & in ramum descendentem, qui comitatur partem coli per latus sinistrum ad intestinum rectum abeuntem, missis simul ramulis ad latera vesicæ, & ope anastomoseos etiam ad venam hæmorrhoidalem externam. Suppedant hanc descriptionem Clariss. WINSLOW dans l' *Exposition anatomique, traite des veines, pag. 135.* & SALTZMANUS in *dissertatione de vena portæ.*

§. XII.

Ex his liquet ubi locorum sit theatrum hujus affectus & sedes mali præcipua, videlicet ad venam hæmorrhoidalem internam; in hac autem stricture & spasmi sævientes duplici ratione partes adjacentes in consensum trahunt. Partim enim tunicæ canalis intestinorum nerveæ & musculosæ simul ad- & constringuntur; partim etiam viscera adjacentia ob vasorum sanguiferorum nexum afficiuntur, ita, ut mox dolores se extendant per omnem abdominis regionem, altiusque penetrent ad venam portæ tanquam finem, ad quem ipsa vena hæmorrhoidalis sanguinem suum reducit, & fontem ex quo sanguis hæmorrhoidalis hauritur. Quemadmodum enim directiones placidæ sanguinem deferunt ad venæ exitum, sic molimina eundem hinc inde obhærescentem, & ad sinceræ excretionis ob spissitudinem ineptum, redire cogunt ad finem & vasâ cum hoc communicantia. Colicæ itaque nomen gerit hoc malum a genere colicarum seu affectuum intestinorum spasticorum, & hæmorrhoidalis vocatur, quia est affectus mere sanguineus & negotio hæmorrhoidali unice dicatus, unde

de & a nonnullis colica sanguinea vocatur. Hoc enim est præcipuum illud momentum, per quod ab omnibus aliis inreftinorum affectibus spasticis distinguitur.

§. XIII.

Tertium definitionis momentum offert cauffam materialem, meditationi subjiciendam. Hæc est ipse sanguis, qui in omni negotio hæmorrhagico vel quantitate simplici hæmorrhagias subit naturales, ordinatas & bene succedentes, nisi aliæ advenientes cauffæ impedimento sint, vel qualitate, imprimis vero spiffitudine sua moliminum cauffa est materialis. Spiffitudinem autem sanguinis & humorum sibi conciliant subjecta vitam fedentariam & litterariam agentia, & simul pro ordinario victu, crudioribus, quam ætatis ratio postulat, cibus, & potu utuntur ad attenuandos humores inepto; præcipue vero quando præter meditationes litterarias quotidianas, ærumnæ animique pathemata accedunt. Hæc enim mirum in modum circulum sanguinis & humorum cum negotio secretionum & excretionum turbant, unde sanguis successu temporis a iusta fluiditatis consistentia abit in spiffiorem. Hic sanguis spiffior redditus præprimis in subjectis modo nominatis, in vasis viscerum abdominalium stagnationes subit, & molimina inducit spastica, quæ ubicunque exitum quærunt, & ut plurimum ad vasa tendunt hæmorrhoidalia vel externa vel interna, quorum illa, quia sunt minutura & angustiora ordinatam non admittunt congestionem & excretionem, hæc autem, quia ipse sanguis spiffitudine sua per se ineptus est ad subeundas hæmorrhagias, & jam induxit molimina tumultuaria, sub quibus negotium hæmorrhagicum ordinatum haud habere potest successum. Sed

quia ex jam præmissis, quænam sit tertii & quarti momentorum definitionis ratio patet, jam de differentiis disserendum erit.

§. XIV.

Jam accedo ad explicationem differentiarum quæ sunt colicam inter hæmorrhoidalem & alios canalis intestinalium affectus spasticos & colicos. Primum hic locum merentur molimina hæmorrhoidalia externa seu cæca dicta, & interna. Hæc molimina conveniunt a) ratione causæ formalis, b) causæ materialis & c) ratione causæ finalis; differentia autem fundatur vasorum diversitate, quorum interna cum vena portæ externa vero per ramum venæ iliacæ internæ cum cava communicant. Molimina ad vasa interna interiora magis ad eunt abdominis viscerum, quorum vasa sanguifera cum vena portæ communicant, cf. ea quæ §. XII. de sede hujus affectus dicta sunt. Externa ob vasa minutiora & angustiora, quorum ostiola in ipsam intestini recti faciem interiorem non patent, se magis per vesiculares protuberantias & inflammatorios tumores circa ani orificium exerunt, nec non e longinquo se extendentia dorsum, coxendices & femora torminibus suis exercent, & aliquando ad renes exeurrunt, tanquam cum vena cava potius communicantes. Hinc liquet colicam nostram ad interna pertinere molimina.

§. XV.

Nec silentio prætereunda est differentia hujus colicæ a malo hypochondriaco-hysterico. Conveniunt quidem in eo, quod sanguinis negotium in utroque princeps causa sit, causa formalis eadem, motus scilicet seu molimina spastica, sedes autem morbi cum intentione finali differunt.

runt. Hæc enim in malo hypochondriaco respicit spissitudinis & stagnationum portentosas consequentias, harumque sublationem, in nostra vero colica excretio hæmorrhagica simul intenditur. Sedes in malo illo est hepar cum abdominis visceribus interioribus, quorum vasa sanguifera connexionem habent cum vena portæ, & hæc, quia non æque ac vena hæmorrhoidalis negotio hæmorrhagico locum dant, spasmo eo acerbioribus exercentur: in colica vero nostra respicitur sanguis hæmorrhoidalis solum, unde & vena hujus nominis & intestina cui illa annexa est, præcipue sub paroxysmis aggrediuntur. Nec illud momentum silentio prætereundum esse censeo, quod hæc colica corripiantur subjecta, quæ mali hypochondriaci cruciatibus revera per omnem vitam, licet summe sedentariam, nunquam exposita, multi etiam hypochondriaci hæc molimina hæmorrhoidalia nunquam experta fuere. Præterea nec tam compluribus hic affectus comitatur symptomatibus quam ille, in primis vero hic flatulentia, capitis dolores, cordis palpitatio & ructus desunt, quæ symptomata malo hypochondriaco propria sunt. Hinc colligo; si malum hoc sine illo, & vice versa illud sine hoc & esse potest, & re vera esse observatur, ipsa omnino revera differre.

§. XVI.

Habemus etiam, uti supra §. IV. monui, alias colicarum species, seu affectus intestinorum spasticos, quorum tamen signa diagnostica probe sunt examinanda, an scilicet in nostra hæc colica etiam occurrant, vel desint, vel alia ratione explicanda sint. Sic in colica biliosa, sæpius ab affectu animi iracundiæ oriunda, effusa bilis canalem in-

testinorum aggreditur, ac diris sane torminibus infestat; sed dolor hic est potius acer ac rodens, quem sequuntur dejectiones biliosæ anotericæ vel catotericæ, sub quibus acrimonia biliosa arrodens stimulum creat alvum deponendi, tenesmo hæmorrhoidali similem; in nostro autem affectu, etiam haud raro ex iracundia & aliis animi affectibus inducto, nulla præsto est materia acris, rodens & stimulans, nec dejectiones alvinæ subsequentes, ullam ostendunt bilem aut aliam materiam acrem; sed hoc præcipue symptoma, conatus scilicet alvum deponendi, quem tenesum hæmorrhoidalem vocamus, alia ratione explicandum est, cujus rei deductio mox erit subjungenda.

§. XVII.

Sic etiam, quomodo differat colica flatulenta ab hæmorrhoidali, facile liquet. Illa enim sub distensione intestinorum & abdominis, ructibus & borborigmis flatuum præsentiam indicat, quorum signorum in hac nullum adest. Abdomen enim suppressum potius quam inflatum observatur, & status, si occurrunt, non sunt magni momenti, & demum sub obstructione pertinaci generantur. Immo omnis paroxysmus sæpius sine ullis flatibus decurrit.

§. XVIII.

Cum nephritide quidem hæc colica communia habet, pertinacem alvi obstructionem, spasticam viscerum abdominis affectionem, & vomitoriam ventriculi subversionem, nec non difficilem & dolorificam urinæ missionem. Desunt nihilominus tamen & dolor in alterutra renum regione, & filamenta mucosa in urina conspicua. Præ aliis autem ascarides in intestinis hærentes, vomitus, tormina
in

in intestinis, nec non stimulum & conatum alvum depnendi, tenesmo hæmorrhoidali similem creant; quorum autem præsentiam dejectiones alvinæ docent, sub quibus haud raro una evacuantur. Desunt præterea & reliqua signa, vermium præsentiam indicantia, inter quæ sunt, frequentior salivæ in os effusio, appetitus tumultuarius, modo deficiens, modo nimius, sitis jejuna, & alia. Differentiam hujus colicæ a morbo ileo, & qua ratione hic aliquando sub illa ortum habere possit, in sequentis capituli tractatione explicabo.

§. XIX.

Jam tentabo, quomodo comprobare possim, hanc colicam revera esse secundum definitionem, molimen hæmorrhoidale, idque sequentibus momentis. (a) Differt hæc colica, uti §. antecedentes, XIV. XV. XVI. XVII. XVIII. docent, ab omnibus aliis affectibus intestinorum spasticis & colicis, vel loco, vel causâ materiali, vel aliis supra memoratis rationibus: hinc concludo illam ex alia, sibi que propria causâ deducendam esse. (b) Ex sede morbi, moliminum quibus absolvitur successu, & alternatione cum aliis hæmorrhagiis, quas excipere solent, nec non ex observatione, quod hoc affectu ejusmodi corripiantur subjecta, quæ ob temperamenti rationem hæmorrhagica sunt, concludo, hæc molimina esse sanguinea, seu negotio hæmorrhagico, in hac ipsâ, vel aliis regionibus, quocunque modo impedito, dicata. Confer ad hæc observatio, quod aliquando subjecta, huic colicæ exposita, licet sint ætate perfectiora, immo ad senes referenda, hæmorrhagias experiantur narium, quæ largiores molimina ad tempus tollunt, laborem sanguineum & hæ-

hæmorrhagicum esse indicantes. (c) Hæc colica in nulla alia affligit ætate, quam negotio hæmorrhoidali respondente. (d) In speciali consideratione, nulla alia exponuntur huic colicæ subjecta, quam hæmorrhoidaria, id est, quæ antea vel hæmorrhoidum fluxum ordinatum, ejusque suppressionem, vel motus saltem ad vasa hæmorrhoidalia externa experta fuere. (e) Respondere & alternare observatur hic affectus cum moliminibus ad vasa externa, ita, ut sub uno eodemque paroxysmo hi transerant in illam, & hæc illos excipiat. (f) Non penitus cessat, nisi successu hæmorrhoidum ordinato. Evenientibus enim hæmorrhagiis, tolluntur molimina. (g) Tenesmus hæmorrhoidalis frequens in hoc affectu, a nulla alia causâ deduci potest, quam a tentamine expressionis in exitu venæ hæmorrhoidalis, de qua re sub explicatione symptomatum agere constitui. Hæc momenta conjunctim consideranda, molimina, de quibus in præsentî mihi sermo est, in specie esse negotio hæmorrhoidali in vena hujus nominis interna dicata, seu colicam hæmorrhoidalem revera existere evincunt, quibus alia adhuc addere possem, sed remitto benevolam Lectorem in primis ad ea, quæ Illustri Academiæ hujus Senior, FRIDERICUS HOFFMANNUS, in *Systemat. Medic. rational. tomî quarti parte secunda, Sectione secunda cap. V. pag. 323.* & D. PRÆSES, in *Dissertatione de Colica hæmorrhoidali* docent.

§. XX.

Jam accedo ad paroxysmorum historicam descriptionem, subjunctâ simul symptomatum explicatione, & omiſſis, quæ tractationem nimis diffusam reddere possunt.

Initi-

Initium itaque belli facit alvi adstrictio, a strictura in venæ hæmorrhoidalis internæ exitu, qua per consensum in intestino recto incipiente, & sensim venæ tractum prosequente, membranæ coli una afficiuntur. Hi motus omni jure dicendi sunt præparatorii ad instantem contentiosum laborem. Spasnum enim præcedere solet simplex strictura, quæ pro re nata magis magisque adaucta, tandem in spasnum transit. Hæc itaque strictura incipiens, nullo dolore exquisito parienti molestias creat, præter denegatam alvi depositionem, & inde pendentem sensum obscuro gravantem, qui etiam non semper adest, intestinis multis scybalis non repletis. Tandem successu temporis hæc strictura altiora venæ & coli loca petit, ibique, quia impedimenta sanguinis spissioris occurrunt, in spasmos transit, qui anum fortiter claudunt, motuque peristaltico versus superiora, obviam eundo, turbas faciunt, & hinc inde varia tormina creant, modo, quem supra §. IX. exposui, & mox totum hujus intestini canalem, constringendo, tendendo, & ex uno loco in alium quasi desiliendo, occupant.

§. XXI.

Inter has motuum spasticorum contentiones, sanguis in venæ tractu hinc inde hærens, exprimitur & ex uno in aliud diverticulum propellitur, exitum autem nullibi invenit, spasmis diversis in locis vasa constringentibus; hinc ad venæ hæmorrhoidalis finem in intestinum rectum relegatus, ibidemque accumulatus, venam urgendo, distendendo & premendo, quod sæpius in paroxysmis cum summa ægrotantium molestia fieri observatur, tenesnum excitat hæmorrhoidalem, seu expressionis co-

C namen

namen, §. XVI. quod autem nec sequitur scybalorum dejectione, nec sanguinis hæmorrhoidalis excretio, quia & renifus stricturæ, sub ipso hoc tenesmo in intestino recto se exerens, & spasmi colon exercentes, impedimento sunt. Immo sæpius tenesnum excipiunt motus ad superiora, sive inversiones motus peristaltici, & conatus ad vomitum.

§. XXII.

Inter hæc observantur alternantes cum tenesmo in intestino recto, conatus dolorifici ad urinæ excretionem, a strictura in ipsa vesica urinaria præsentem, & e vasorum sanguiferorum consensu derivanda. Vena enim hæmorrhoidalis interna, ramos mittit ad latera vesicæ, & prope hanc regionem, ex qua dictæ ramificationes excurrunt, connectitur etiam cum vena hæmorrhoidali externa ope anastomoseos, docente Clar. WINSLOW l. c. Hi spasmi, qui etiam extra colicæ paroxysmos subjecta hæmorrhoidaria turbant, & urinæ excretionem difficilem & dolorificam reddunt, quia simile aliquid habent cum affectibus calculosis, §. XVIII. a quibusdam auctoribus hæmorrhoides vocantur vesicæ, calculum mentientes. Ex hoc vasorum nexu liquet etiam, cur mirandum non sit, quod molimina in colica nostra vaga & tumultuaria, mox abeant ad vasa externa, sub qua alternatione haud una vice tormina ipsius colicæ interna quiescere, observare licuit. §. XIX. litt. (e) Sed hoc momentum, quia peculiarem meretur attentionem, in tractatione hujus affectus therapevtica paucis adhuc ventilandum erit.

§. XXIII.

Aliquando motus contentiosi alius penetrant versus ipsam

ipsam portæ venam, §. XII. in primis, si affectus commotionem sanguinis orgasmicam pro causa occasionali habuit, sub quo motuum progressu propagines portæ ad intestina reliqua abeuntes, simul afficiuntur, & ipsi subinde intestinorum tenuium canales in consensum trahuntur, motus peristalticus turbatur, & ad ipsius ventriculi vomitoriam subversionem usque invertitur, modo, quem capite sequente exponere constitui, ubi iterum observare licuit, quod, quando motus hac ratione altiora viscera & ipsam portæ venam perunt, tenemus venam hæmorrhoidalem urgens ad tempus quiescat, donec sanguis de novo, nullibi exitum inveniens, majore quam antea factum fuerat impetu ac insultu propellatur ad exitum hujus venæ, & quando in hac regione spasmi reassumuntur, tunc tumultus circa venam portæ quiescit & remittit. Sitis interea patientes haud adeo urget, nihilo minus tamen plus quam poru assumptum fuerat humoris sub vomitibus accedentibus redditur, qui aquæ instar tenuis ac limpidus sine dubio sub spasms per intestinorum glandulas fecernitur & deponitur, & denegato per alvum exitu, per os rejicitur.

§. XXIV.

Hi vomitus non accedunt colicæ, nisi affectus per longius temporis intervallum duraverit, & motus, uti §. antecedente monui, altiora penetraverint, & si non frequentius recurrentes mox subsistunt, non adeo perimiscendi sunt, sin minus, & quando in consuetudinem abire observantur, & strictura anum fortior arctiorem reddit, ita, ut cannulam clysteris admittere recuset, tunc sane majorem mereatur considerationem, malique sunt

ominis. Præcipue autem hoc fieri observatur, quando intestina scybalis repleta invaduntur hac colica. Ex colo enim sub strictura & inversionibus motus peristaltici feces reprimuntur, in quo hærentes, ob gyros & anfractus, in quos hic canalus circumvolvitur, in unum locum comprimuntur, & ibidem impactæ indurationis initium faciunt, hinc fortiorem tensionem inducunt; unde denuo majorem motus peristaltici versus superiora impetum, & vomitum sub hoc statu frequentiore & vix compefcendum remediis internis, imminentis passionis iliacæ ex induratione scybalorum, signa esse judico. Sic anomalie anomaliis motuum seu moliminibus accedentes, statum ipsius colicæ hæmorrhoidalis turbant, & jam latius se diffundentes, affectui pericula haud levioris momenti afferunt, & sic morbo per se haud lethali, succedit alius gravissimus sane & pertinacissimus, ileus scilicet, quem Hippocrates merito hæmatiten appellat, utpote ex affectu sanguineo & uti in sequentis capituli tractatione explicabitur, in præfenti casu sub colica hæmorrhoidali oriundum.

CAPUT SECUNDUM

De

*Passione iliaca sub statu hernioso ex
Colica hæmorrhoidali.*

§. I.

PAssio iliaca, seu misere mei, est motus peristaltici status præternaturalis, positus in acutissima & fortissima ejusdem inversione, ab impedito versus inferiora progressu, ortum habente, & ut plurimum cum rejectione

ne

ne scybalorum per os conjuncta. Passionis iliacæ nomen habet ἀπό τῆς εἰδῆς vertere, volvere, & miserere mei vocatur ab illo gravissimo sane symptomate, rejectionis scilicet fœcum alvinarum per os.

§. II.

In generali hujus affectus consideratione tria hæc definitio nobis sistit membra seu momenta, ulteriori meditationi & explicationi subjicienda, sedem scilicet morbi, causam materialem, & rationem ejusdem formalem, ubi simul in tractationis specialis principio monendum esse cenfeo, me velle omnem hanc expositionem restrictam esse ad casum peculiarem, mox describendum. Haud enim singulas passionis iliacæ species, sed illam tantum, sub constitutione herniosa & ex impactione & induratione scybalorum oriundam exponere constitui. Casum hunc singularem cum historia morbi statim præmitto, huic historice enarrationi subjungo affectus explicationem secundum prædicta momenta, tandem addo & symptomatum rationem.

§. III.

Vir fere septuagenarius, vitam sedentariam & litterariam a juventute ad canitiem usque agens, filium laborum & cæptorum nullo morbo, nec quidem malo hypochondriaco, ejusmodi subjectis alias quasi proprio, interumpente, nisi quod in media annorum serie animi motus & ærumnæ frequentiores vertiginem & narium tumultuarias tantum aliquando evenientes hæmorrhagias producerent, quæ verò motuum turbæ venæ Sectionibus & blandis alvi solutionibus a capite derivabantur, ita ut tandem evanescebant, donec interjecto aliquot annorum spatio

recurrentes mox transire viderentur in conamina hæmorrhoidalia, & quidem ad vasa externa excurrentia, & per protuberantias suas vesiculares vitam sedentariam admodum molestam reddentia. Exitu autem hisce in locis haud succedente, mutabantur successu temporis in molimina ad vasa interna. Sed & hic sanguis, ob vitæ generis rationem justo consistentior, excretionem ordinatam, & pro scopo hæmorrhagico sufficientem subire denegabat; hinc motus nihilo minus tamen in venæ hæmorrhoidalis internæ tractum sævientes, colicam formabant hæmorrhoidalem, cujus cruciatibus sæpius defatigabatur & cujus paroxysmum in capitis præcedentis §phis XX-XXIV. describendum curavi. Hoc malum, adhibitis sanguinem attenuantibus & blande resolventibus, interpositis venæ sectionibus mitescere cogebatur, donec ob indefessam laborum continuationem, causæ spissitudini humorum faventes, medicamentorum virtutem superarent, & colicam hæmorrhoidalem revocarent.

§. IV.

Sub hoc rerum statu accedebat ex casu fortuito annuli in inguine sinistri lateris dilatio, ita, ut intestinis pateret locus limites naturales transgrediendi, & tumorem, quem herniosum vocant, formandi. Hic tumor per se nullas creabat molestias, nec ovi gallinacei superabat magnitudinem, & raro apparebat, licet instrumentum illud, quo retentionem obtinemus, & quod brachiarium vocant chirurgi, non applicaretur. Sub hac rerum conditione, colica hæmorrhoidalis, quæ simplex antea fuerat, jam interdum sub paroxysmis complicabatur cum incarceratione partis cujusdam intestinorum herniosa, ita tamen, ut non statim
initio

in initio colicæ illa sub specie tumoris prodire cogeretur, quod fieri tantum observabatur, repletis intestinis fecibus, ubi simul, qui antea sub paroxysmis colicæ rariores & mitiores observabantur, jam accedebant motus vomitorii & frequentiores & impetuosiores, & ipsa colica simplex, quæ antea sæpius sine clysteribus, vel saltim unica tantum injectione, lenientibus comparata, profligabatur, num complicata, repetitas, incidentibus, resolventibus & aliquando stimulantibus acutas poscebat, quæ semper magnam fecum copiam educébant, quibus omnibus evacuatis, hernia sine externis adminiculis sponte & uno quasi momento redibat in limites, & omnis tumultus & paroxysmus cessabat. Aliquando colica sola simplicem suum servabat decursum, sine exacerbatione status herniosi, quando scilicet intestina vacua sub spasms impactioni scybalorum locum dare haud poterant.

§. V.

Hæc status herniosi cum colica hæmorrhoidali sub dictis circumstantiis facta complicatio, omnino suspecta est, & productioni passionis iliacæ favet. Immo hunc gravissimum sane affectum, in hoc ipso subjecto aliquando produxit, cujus ulteriorem & specialiore enarrationem cum rationis formalis & symptomatum explicatione, infra locis convenientibus addere constitui. Jam in præfenti de sede morbi & causâ materiali generalem quandam considerationem præmitto. Duplici ratione passionem iliacam sub colica hæmorrhoidali ortum habere posse statuo, primo quidem, quando intestini cujusdam pars scybalis repleta dilatatum anulum sub forma tumoris herniosi penetrare cogitur. Deinde etiam, impactio fecum

cum sedem habere potest circa ilei finem & coli principium. Consentientes in hac re habeo auctores, HILDANUM in *Observat. cent. I. observ. 61.* & ETTMÜLLERUM in *part. I. cap. IX. operum suorum.* Dubium quidem hic ab anatomicis & aliis auctoribus moveretur, an scilicet feces per valvulam BAUHINI possint transpirari ex colo in ileum, ejus rei autem possibilitatem sequenti ratione demonstrare conabor, & quidem ex structura coli circa hanc regionem anatomica. Formant enim coli membranæ in facie interiori ejusmodi duplicaturam, quæ valvularum instar in alterutro latere ita sibi invicem applicantur, ut non pateat transitus, nisi scybala ex colo sub spasticis moliminibus ad valvulas usque repressâ, faciant hic dilatationem & distensionem ipsius intestini quæ duplicaturas, valvulas constituentes altius tollit, ita, ut intra hanc & illam jam appareat spatium ovale, per quod excrementis transitus pater in ileum, & ea fecum pars, quæ huic adhuc inest, per motum peristalticum a ventriculo ad colon usque adhuc via ordinaria inferiora petente, retinetur & augetur, unde primum impactio inducitur. In intestino ileo circumvolutiones anfractuosa & tortuosa accumulationi & impactioni ulteriorem concedunt progressum, quæ res motum peristalticum pergere prohibet, & ileum scybalis adgravatum, pondere suo aliquando descendere cogitur ad exitum usque, quem hernia concedit & excipit, hinc, quæ condensata & compacta antea fuere scybala, jam arctius inclusa, indurationem facillime subeunt.

§. VI.

Jam accedo ad causæ materialis explicationem, huic in definitione impediementi, motui peristaltico ordinariæ, seu

seu in statu naturali ad inferiora progredienti obicem ponentis, nomen dedi, ad differentiam aliarum causarum, motum peristalticum invertentium, quorum in colica hæmorrhoidalis explicatione, stricture intestinorum spasticas recensui & exposui, quæ, licet etiam sint causæ impediens, nihilo minus tamen formalem potius respectum habent. Impedimenta itaque materialia passionis iliacæ sunt sequentia. Intestinorum partis cujusdam modo circumvolutio, modo invaginatio, seu descensus & infertio unius in cavitatem alterius, modo sub statu hernioso inclusio, modo denique ab impactis & induratis scybalis obsessio & obstructio, quæ duo momenta posteriora præsentem herniam concurrere observantur, obicem ponunt, quo minus motus peristalticus ad exitum pergere, & scybala via ordinaria eliminare possit. Ex his patet, quomodo in speciali consideratione hic affectus, ratione causarum impediens, differentiam admittat. Sed latius omnia huc spectantia momenta persequi, & examini subicere nolo, hinc B. L. ut dissertationem ANDRÆE FLACHII, *de Passione iliaca, Argentorati habitam*, adeat rogo, & tantum de impedimentis ex hernia inguinali præcipue incarcerata, & scæcibus inde induratis, nec non, quomodo hæc sub colica nostra hæmorrhoidali aliquando generentur, dissero. Minime autem sentio passionem iliacam sub hac rerum conditione semper colicæ hæmorrhoidali ortum debere. Novi enim hernias sæpius producere pertinaces colicas, quæ vero haud comites habent ejusmodi molimina hæmorrhoidalia, quæ colicæ hæmorrhoidali competunt, cum illa potius retentioni scæcum alvinarum & flatuum ortum debeat.

D

§. VII.

§. VII.

Passionis iliacæ species, cujus explicationem hic exponere constitui, pro causâ proxima agnoscit motus peristaltici vomitoriam inversionem, pro remota impactio- nem scybalorum in intestini ilei parte, & hujus incarcerationem herniosam, pro remotiori denique colicam hæmorrhoidalem. Non facile accedit huic colicæ morbus iliacus nisi intestinis scybalis repletis & hernia fortissime inclusa, deficiente enim causâ, deficit & effectus. Rationem autem, quomodo motus peristalticus invertatur, & ad superiora redire cogatur, mihi formo sequentem. Portio coli & ipsum cæcum, ubi feces circa valvulam compressæ ac impactæ hærent, distenditur & ampliatur, hinc latera partis vacuæ & coli & ilei contrahuntur & coarctantur. His accedunt stricturæ spasticæ, colon jam antea sub colicæ hæmorrhoidalis moliminibus exercentes, motum peristalticum turbantes & invertentes, qui partem obfessam fortius comprimendo, constringendo & propulsio- nem ad superiora intendendo, viam ad inferiora claudunt & obstruunt. Motus autem peristalticus per intestina tenuia a superioribus currens, vermiculari suo progressu adit loca obstructa, eaque premendo & urgendo, inferiora perit, sed impedimenta opposita inveniens, pergere prohibetur, & gradum sistere cogitur. Sub hoc agendi a superiori, & reagendi ab inferiori intestinorum tractu conatu, scybala eo fortius in unum coacervantur & comprimuntur locum. Hinc motus peristalticus in uno intestinorum canali diversimode exercetur, & hic simul in regiones separatas quasi dividitur. Stricturæ in parte inferiori nunc superiora perentes, jam arctius latera recti & coli

coli contrahunt, unde accedens colicæ hæmorrhoidali hic status, anum fortius claudit, alvique inducit pertinacissimam obstructionem, ita, ut vix cannulam clysteris immittere possimus. Motus autem peristalticus per tenuia ad crassa p̄gens, & progressum ac exitum urgens, de-
nuo sub hoc conamine e superioribus regionibus vel fluida vel flatus & alia adducit, quæ subsistere coacta, hinc inde intestina tenuia distendunt & dilant, vi autem horum elastica resistente, quia ad exitum via haud patet, ad superiora relegantur. Sub hoc nisu contentorum, nec non nisu motuum & membranarum primum ipsè motus peristalticus in tenuibus turbatur, & deinde plane invertitur, & ad pylorum usque recurrere cogitur.

§. VIII.

Motus peristalticus sic turbatus in intestinis idem præstat, quod a pyloro ad œsophagum usque inversus sub vomitibus exercet. Fæces enim jam in ventriculum protrudantur, & sui propinquitatem per fœtidos produunt ructus, ipsius vomitus quasi præcursores. Motus autem peristalticus vi & impetu ex intestinis ventriculum aggre-
diens, ibidem in fibris robustioribus ex legibus elasticitatis augetur, fortior redditur, & in vomitoriam transit subversionem, contenta intestinorum per os rejicientem. Hic vomitus fortissimo suo impetu & pertinaci frequentia signum est passionem iliacæ colicæ hæmorrhoidali accedere, & successu temporis per aliquot dies sæpius recurrens, sub initium aquam lymphidam, deinde mucosam graveolentem & coloratam, tandem autem sterco-
ribus refertam propellit. Aqua sic primum ejecta tenuis & limpida, ingesta fluida quantitate sua longe superat,
unde

unde illam sub spasmis e glandulis secerni, & successiva fecum resolutioni inservire judico. Hæc vomitoria motus peristaltici inversio non, nisi sublaris, canalem intestinorum obstruentibus impeditis, cessat.

§. IX.

Adde jam restantem specialem historiam decursus passionis iliacæ, intermixta symptomatum explicatione. Corripiebatur aliquando idem illud subjectum, cujus supra mentionem feci, assuefacto jam colicæ hæmorrhoidalis paroxysmo, qui sub initium, secundum omnia in Cap. I. §. XX-XIV. descripta momenta decumbentem exercebat, & omnibus medicamentis internis adhibitis, cedere recusabat, donec altero die herniosus tumor appareret, simulque motibus superiora perentibus, vomitus accederent, cum pertinacissima alvi adstrictione, quæ res omnino suspecta tandem mutabatur in tristem illam scenam, in qua ipsa passionis iliacæ apparatus, atrocissimis suis symptomatibus ægrotantem misere exercebat. Sentiebat patiens in tumore herniæ inclusæ dolorem pungentem & ardentem, a pressione scybalorum & distensione fibrarum deducendum, inflammatione tamen nullâ apparente. Vomitus pertinacissimam servabant recursum frequentiam, quamcumque etiam medicamentorum vel potus assumptionem sequebantur, & successu temporis ratione impetus fortiores reddebantur & scybala secum ducebant, quos & ipsæ tandem comitabantur injectiones clysmaticæ, quibus produntibus successive sistebantur insultus vomitorii. Hos excipiebat diarrhœa, non colliquativa sed sensibilis, sine tamen ullis alvi doloribus. Ejusmodi diarrhœæ, qualis hæc erat, minime sunt mali ominis, nec parcesin ex colicæ indu-

inductam indicant, sed eandem causam habent cum vomitibus, multam humoris limpidi copiam rejicientibus, quorum mentio in paragrapho præcedente facta est. Alvo sic ad vota soluta, & succedentibus dejectionibus omnes dolores penitus cessabant, & hernia jam mitior facta, sponte redibat in situm naturalem. Pulsus inter hæc intermittens erat, anxie negotii viralis trepidationis testis. Vasa enim sanguifera, intestina concomitantia hinc inde una afficiuntur, in hac regione nimium distenduntur, in alia e contrario constringuntur, hinc sanguis subsistere cogitur, & circulus ubique alias æqualis & ordinatus turbatur, ita ut obstructions & stases sæpius inflammationem & subsequentem sphacelum inducant. Partes externæ erant frigidae & relaxatæ, ob laborem in interioribus gravissimum, sudoremque fundebant frigidum ex hac ipsa a-tonia derivandum.

§. X.

Urina non sine doloribus mittebatur, qui in hoc passionis iliacæ affectu, per consensum, a spasmis inferiora constringentibus, & sub acerbioribus vomitibus superiora petentibus, & intestino recto adjacentem vesicam una afficientibus, derivandi videntur. Ipsa urina, quia febris nulla aderat inflammatoria, similis observabatur illi, quæ reddi solet a subjectis, quorum intestina cruditatibus repleta sunt, & quæ vitata digestionem & concoctionem laborant; cum e contrario accedente febre rubicunda sit. Largior præterea reddebatur cessantibus vomitibus, quam sub his ipsis, stricturas partium internarum inducentibus. Clysteres immixti sub initium redibant fecibus referatis, donec viis hucusque obstructis & clausis tandem reseratis,

autem injectiones ipsæ per superiora redderentur. Hæc enim incidentibus & resolventibus acuata successivæ im-
 pacta penetrant scybala, indurata resolvunt, & quia mo-
 tus peristalticus interea superiora adhuc petit, ab hoc ip-
 so una ad ventriculum devolvuntur. Hic labor inter-
 nus gravis sane, acutus & arduus sitim creabat vix fatia-
 bilem, cum potus frigidi desiderio, quasi patiens ab hoc
 ardoris interni mitigationem expectaret. Multum enim
 humidi, vomitibus sæpissime redeuntibus evacuatur, &
 uti supra exposui per glandulas sub spasms deponitur in
 intestina & ventriculum. Vires totius corporis languen-
 tes observabantur, ita, ut quæ loquebatur patiens, vix per-
 cipi poterant a proxime circumstantibus. Animus sibi
 semper constabat bene compositus & status sui optime
 conscius, non tristis aut demissus, sed serena fronte cer-
 tissimam restitutionem sperans. Somnus sævientem adhuc
 paroxysmo erat nullus, postea autem tranquillus sine ter-
 rentibus insomniis, & omnino notabilem semper afferebat
 virium restitutionem. Ipso affectu passionis iliacæ supe-
 rato, remanebat cardialgia haud lævis, quam a crebriori-
 bus vomitibus cesophagum & partes adjacentes concuti-
 entibus inductam esse judico. Tussis sicca nocturna quæ
 aderat, & simul ægrotantem afficiebat, testis erat restan-
 tis cujusdam suspectæ indolis causæ, quam malum illud
 induxerat. Optima spes salutis in absentia febris inflam-
 matorie ponenda erat. Hæc enim, quia obstructionem
 haud tollit, sed potius stases sub hoc statu congestionis sua
 & impulsu fortiori adauget, fere semper pro pedissequis
 habet sphacelum ac mortem, qui prior adeste judicatur,
 quando derepente & motus vomitorii & spastici, & fe-
 briles

briles cessant, ægerque se melius habere fatetur, vires autem nihilo minus deficiunt & diarrhœæ insensibiles accedunt. Restitutionis autem spes affulget, si febris nulla adest, motus vomitorii cessant, hernia sponte redit in limites, & depositiones alvi urgent, ira, ut æger ipse, motum peristalticum in ordinem rediisse sentiat. Hæc de Pathologica hujus affectus tractatione sufficiant, cujus contenta ex sequentis capituli practica consideratione, ad casum supra expositum restricta & applicata, majorem adhuc expectabunt lucem.

CAPUT TERTIUM

SECTIO PRIOR,

DE

Therapia Colicæ hæmorrhoidalis.

§. I.

Therapiam affectuum pathologicè supra recensitorum, expositurus, præmitto ordinem & filum sequentis tractationis practicae. Generatim sequor regulam B. STAHLII, qui medicum in paroxysmon & in paroxysmo curare jubet. Hæc lex duplici respectu considerandum docet morbum, primo scilicet, quatenus causa ejusdem in ipso corpore hæret, & illud morbis obnoxium reddit, deinde, quatenus hæc causa materialis morbos, seu motus præternaturam auctos, excitat, & sic morbum inducit. In paroxysmo itaque medicus curam instituit, quando idem facit quo motus salutares tendunt, & reliquos secure in ordinem reducere allaborat. In paroxysmon autem agit, quando causam in corpore hærentem,

rentem, plenarie tollere, & methodum præservantem, ne denuo inducatur, applicare studet. Sic extra paroxysmum idem facit ac in ipso sæviante, nisi quod ad motus attendere, non teneatur. Hoc observato ordine, præmitto indicantia, his subjungo indicationes, seu regulas therapeuticas, quibus tandem addo indicata, seu remedia, morbo opponenda, ita quidem, ut hæc sectio prior sistat, therapiam colicæ hæmorrhoidalis in paroxysmo, & causæ hujus remotionem in, seu versus, & quod idem est extra paroxysmon; sectio posterior autem agat itidem de therapia passionis iliacæ & curatoria & præservatoria. Cuiuslibet sectio subjunguntur cautelæ & observationes practicæ.

§. II.

Sub ipso paroxysmo respicienda sunt & materia & motus. Hi, quia sunt præternaturam & necessitatem nimium aucti, & erronei, ita, ut scopo hæmorrhagico, & intentioni impedimenta spissitudinis tollendi non satisfaciant, removendi sunt & mitigandi, sed secunda ratione, ne curationibus plus detrimenti quam emolumenti & auxilii inducatur. Respectu habitæ ad materiam, indicans primum est sanguinis in vena portæ, vasis annexis & ipsis hæmorrhoidalibus consistentia justo spissior. Hinc indicatio generalis prior postulat hujus correctionem & sublationem. Huic scopo satisfaciunt regulæ specialiores quæ absolvuntur, a) attenuando & diluendo. Inserviunt hic potus & infusa calida Theæ & Caffè. b) Incidendo & resolvendo. Conducunt in hunc finem salia media digestiva dicta, inter quæ sal absynthii aliis faciliorem subit solutionem, optimum autem horum est illud, quod sub for-
ma

ma fluida liquoris terræ foliatæ tartari nomen gerit, & si-
ne ullo imperu & exæstuatione egregie incidit, resolvit,
& simul temperandi pollet virtute. Habemus porro ra-
dices & herbas resolventes, in quarum numero sunt, Ra-
dices ari, Pimpinellæ albæ, cichorei, vincetoxici &c.
herbæ Scordii, veronica, centaurii minoris, carduibene-
dicti, fumarie, cochleariæ &c. & quæ simul blandam ha-
bent virtutem anodynâ & discutientem, uti sunt herbæ
melissæ, millefolii, & cortices aurantiorum immaturo-
rum, quorum essentia affectibus hypochondriaco-hyste-
ricis præcipue a quibusdam dicatur auctoribus. Pertin-
entiam etiam huc gummata & extracta incidentia & discuti-
entia, v. gr. ammoniacum, galbani, hederæ, Juniperi, ex-
tracta absinthii, Cardui benedicti, cochleariæ, fumarie, cor-
ricum aurantiorum, & composita ex his & aliis ejusdem
virtutis Pilulæ, Illustris HOFFMANNI, B. STAHLII, & BE-
CHERI.

§. III.

Respectu motuum nimium auctorum & erroneorum
indicatio generalis posterior poscit horum securam tem-
peraturam. Hæc alterantis therapie species motuum
superfluum & excedens remove, & illos in statum na-
turalem reducere docet. Duplex hic nobis permissus est
gradus, pro differentia rationum, quibus absolvuntur.
Prior agere jubet in partes intensas & fortiter strictas;
hinc fibræ spâsticæ extensæ relaxandæ sunt, ita ut sangui-
ni in vasis liberior concedatur progressus. Conflucunt
in hunc finem lenientia, quæ humectando & lubricando
fibris intensis remissionem inferunt, & sic, dolorem, quem
spasmi faciebant, mitigando, sedationis effectum produ-
cunt.

E

cunt. Huc pertinent remedia, quæ ex principiis oleosis, pinguibus, mucilaginosi & humidis, partes flexiles & molles faciunt. Commendantur in hunc finem juscula pingua, olea, lac, medullæ ossium animalium, & e regno vegetabili, radices Altheæ, Malvæ &c. Herbæ Altheæ, Chamomillæ, Malvæ &c. flores Chamomillæ, liliorum alborum, verbasci &c. Semina cydoniorum, lini &c. fructus amygdalarum dulcium. Alter deinde gradus offert temperantia, quæ in humores seu sanguinem potius ipsum & motus agendo successive rem suam peragunt. In sanguinem agit virtute refrigerante & antorgastica, nitrum. Cinnabaris rite præparata, quæ instar cotis se habet, & penetrat per vascula obfessa, & ibidem hærentia obstacula removet, simul autem gaudet virtute anodyna, quem & extra Corticum cascarillæ, aurantium & millefolii Sumit. præter discutientem efficaciam habent. Quia vero haud raro præsentis in intestinis fæces, & primis viis hærentes cruditates malum pertinacius reddunt, & horum omnino est respectus habendus, unde aliquando exhibenda sunt digestiva cum alvum blande subducentibus. De reliquis anodynis, quæ promptius in motus & partes agunt, hinc minus hic securi sunt usus, infra agendum erit.

§. IV.

Jam accedo ad methodum specialem, ubi selectum faciens, remedia indicabo, quorum usus, in repetitis paroxysmis non sine utilitate fuit. Sub ipsius itaque paroxysmi initium & per decursum infusa calida diluentia, verbi gratia Thé, exhibentur, quibus per vices subjungitur pulvis temperans ex nitro, sale quodam medio, & cinnabari. Hi pulveres repetiti, mirigandis impetuosius insultibus inferunt.

viunt. Ut vero propius materia afficiatur, propinari potest liquor terræ foliatæ tartari, hic superinfunditur extractis balsamicis, supra dictis discutientibus, incidentibus & resolventibus, hæc digestionem seu potius solutionem exponuntur. Hæc solutio bene saturata exhibetur. Hujus certe medicamenti usus sapius cum optimo successu satisfecit spei & desiderio. Hac enim ratione extracta in menstruo salino soluta & contenta, altius penetrare possunt. Obtinemus etiam simul ob sal digestivum liquoris nominati aperitivum & laxantem effectum. His, si cedere recusant dolores, subungi poterit jusculum ex carne & medulla ossium animalium. Quando autem motus interiora venæ portæ vasa adire videntur, & altius penetrant, ad interiora & superiora viscera, tum omnino omnis spes in sublatione pertinacis alvi obstructionis posita est, ubi omnibus aliis remediis palmam præripiunt injectiones per clysteres. In ano enim, intestino recto & colo strituræ incipiunt, & quo magis superiora perunt, eo fortiores inducunt adstrictionem, quæ obstructionis nomen acquirit, quia latera seu parietes canalıs ita firmiter ad se appropinquare coguntur, ut lenitione & emollitione per oleosa & pingua opus sit, quando clysterem immittere volumus. Hinc si remissionis initium in canalıs principio obtinetur, sequitur & relaxatio spasmorum in partibus altioribus. Comparantur autem ejusmodi injectiones ex decocto avenaceo, adjectis herbæ veronicæ, floribus chamomillæ, & tantillo nitri vel salis communis, cujus portio autem refracta esse debet, additur his & oleum olivarum, vel quod melius est amygdalarum dulcium. Hæ injectiones repetitæ, omnibus præstant in hoc casu medicamentis

mentis, & in affectu hujus colicæ nunquam hucusque sine fructu adhibitæ fuerunt. Repetendæ autem sunt in primis si vomitus colicæ accedunt. Hi enim eveniunt vel ex consensu ventriculi cum partibus affectis per vasa hæmorrhoidalia & splenica, vel ex scybalis compactis & condensatis, hinc canalem obstruentibus, & motui peristaltico obicem ponentibus. Hæc omnino sæpius sunt alluenda, incidenda & resolvenda, ut semper aliquid detraharur, & denique via præclusa successive aperiatur, & motus denique peristalticus in ordinem reducatur.

§. V.

Hæc de curatione in paroxysmon præmissa, sequitur jam medicatio præservatoria, quæ causas removeat, ne paroxysmi recrudescant, docet. In genere conducunt hic infusa calida e radicibus & herbis temperate solventibus, quorum virtutes, cum aqua calida attenuante & diluente conjunctæ, sane non contemnendi sunt effectus. His aliquando subjungi potest pulvis supra dictus temperans, ad orgasmos coercendos & præcavendos. Alvus a cruditatibus libera sit, necesse est; hinc aliquando digestiva cum lenioribus laxantibus, præcipue rhabarbarinis exhibenda sunt. Ditiorebus commendari poterit usus supra commendatæ solutionis extractorum balsamicorum in liquore terræ foliatæ tartari. Quo magis autem motus corporis placidus virtuti medicamentorum succurret, eo magis interrumpendum est regimen nimis coactum, meditabundum, & respectivo otiosum. Vitanda præterea sunt animi pathemata iracundiæ & ærumnarum, quorum priores motus excitant & orgasmos inducunt, posteriores autem motus vitales languescere faciunt;

faciunt; hinc humoribus occasionem præbent ad subeundam spissitudinem.

§. VI.

Præterea omnino diæta cruda & nimium aromatica a mensa releganda est. Prior enim in subjectis præcipue annosioribus, non tam prompte digerentibus, quam juvenes robusti, successive aliquid visciditatis & cruditatis relinquit, quod adactum tandem graviora inducit colicæ symptomata, quæ ipso malo hoc pejora, in vitæ periculum patientes conjiciunt. Aromatica autem fercula, impulsu suo calefaciente, sanguinem expandunt, orgasmum inferunt, & molimina tumultuaria producunt. Quia vero hæc colica est inter molimina hæmorrhagica, & hujus rei respectum habeamus, necesse est; hinc, quando hæmorrhoidum suppressio hoc malum produxit, tunc illorum revocatio non tumultuaria sed blanda, cum ordinata administratione, levamen afferre poterit. Commendantur in hunc finem applicationes hirudinum ad loca hæmorrhoidalia, & promotio excretionis alvinæ per ejusmodi medicamenta, quæ in intestinum rectum agere observata sunt, verbi gratia extractum Hellebori nigri, centaurii minoris, & suppositoria stimulantia. In subjectis autem, ubi fluxus hæmorrhoidalis antea nunquam adfuit, sed hujus loco cæca solum & externa conamina, in hæc interna, colicæ speciem habentia, transferunt, præstant vicariæ hæmorrhagiæ artificiales, in primis, si adfuerit fuerint.

§. VII.

Negotia hæmorrhagica omnino cum prudenti & rationali consideratione tractanda sunt; præcipue autem al-

fioris indaginis sunt anomalie hæmorrhoidum æque ac mensum; hinc non promiscue & indiseretim omnia quæ commendantur sine limitatione usus adhibenda sunt; hunc in finem, quomodo circumspècta ratione & motibus obviam eundum, & materia afficienda sit, indicabo. In ipso paroxysmo releganda sunt anodyna strictè dicta, præcipue autem cum virtute adstringente conjuncta, in quorum censum veniunt, pulvis corticis cascarillæ, & præparata ex vitriolo. Nec admittenda sunt, quæ narcoticam & stupefacientem habent qualitatem, uti sunt opiata. Hæc enim in subiectis languidioris temperamenti, plenariam moruum abjectionem in partibus affectis, sive paralyfin inducere valent, in illis autem, quorum motus & animi & corporis activioris sunt indolis, quæ non statim per mitiores remonstraciones mitigari possunt, observatur pertinacior motuum, post usum anodynorum, contentio. Multo minus ejusmodi remedia, si semel & altera vice propinata fuerint, & motuum nihilominus nulla sequitur remissio, repetenda & continuanda sunt, & natura ad quietem quasi cogenda est. Certissime enim alterutrum dictorum extremorum producit. Nec adhibere velim oleum amygdalarum dulcium pro usu interno. Hoc enim adhibito, quo citius paroxysmi remittere, eo celerius etiam illos redire observatum est.

§. VIII.

Vitanda etiam sunt respectu habito ad materiam removendam, medicamenta fortiora, cum impetu resolutiva & simul exæstuantia, & ipsis non exclusis diaphoreticis fixis. Nimia enim & fortior resolutio, externo tumultui, impetuosam affert commotionem internam, si

ne illius sublatione, & diaphoretica fixa, sine ulla materiae remotione, & partium relaxatione, universalem inducunt orgasmum. Præstant ita potius medicamenta, quæ absque impetu materiam corrigunt, mobilem & fluidam reddunt, & sic causam remouent, nec non, quæ partium nimium intensarum relaxationi inserviunt, & moruum exacerbationem infringunt. Inter ejusmodi admicula, quæ rem non tangunt, & tamen orgasmum faciunt, est & venæ Sectio sub ipso paroxysmo adhibita. Alias quidem quantitate imminuta, reliqua sanguinis massa promptiorem per vasa subire potest circulum, si modo spasmi sub orgasmis non auerentur. Universale enim motuum augmentum, præcipue in sanguine, particulares exacerbationes certe opinione tardius remouet, cum notum illud sit, quod post hæmorrhagias ejusmodi artificiales, motus per aliquot dies augeantur, & non momentaneum habeant effectum. Remouenda præterea esse judico in hoc affectu, externe applicata emollientia & carminativa, quæ aluo imponuntur. Hæc enim motus non sistere, sed potius ex hac in aliam regionem tumultuarie agitare observantur. In primis hi mox transeunt ad vasa hæmorrhoidalia externa, mox etiam ad interiora & superiora viscera; hinc vomitus invitantur pertinaces, qui non, nisi per stimulum, clysteribus adjectum, in ordinem reducuntur. Si vero, uti supra dixi, transeunt ad vasa externa, tunc bono cum successu applicantur, exhibitis extractis millefolii, corticum cascariillæ & aurantiorum, in aqua sceniculi, melissæ, menthæ, vel alia destillata solutis. Extracta enim hæc, quæ substantia inest, virtu-

tem

rem adstringentem non secum ducunt, saltem non eadem quantitate, ut detrimentum inde metuendum sit.

§. IX.

De hæmorrhoidum revocatione, cujus supra §. V. mentionem feci, adhuc quedam monenda sunt. Exponuntur quidem loco citato medicamenta hæmorrhoidum fluxum, qui antea adfuit, denuo invitantia, quibus apponitur & regula de ordinata restitutorum administratio. Sed adsunt contra indicantia, quæ vel ratione subjectorum, vel ipsius sanguinis & negotii hæmorrhoidalis non admittunt executionem. Interim tamen, ne aliquid omisisse videar, apposui, quæ & auctores in primis recentiores illis adnumerant adminiculis, cum quibus caute omnino mercandum sit. Respectu subjectorum attendendum est ad ætatem & vitæ genus, quæ duo momenta difficiliorem reddunt & restaurationem, & continuationem ordinatam. Aetas enim annosior mutare solet temperamenta activa sanguineum & cholericum, in tardius illud melancholicum, quod cum vita sedentaria, litteraria & ærumnarum plena, impedimenta potius quam ipsum fluxum promovet & producit. Ipse enim fluxus ejusdem est indolis, ut ad quælibet obstacula vel turberur, vel suppressatur, in primis, si spissitudo ipsa, & causæ illam producentes, non penitus remota sint, ipse etiam sanguis in justa tenuitatis & fluiditatis consistentia constitutus sit, necesse est, præcipue in vena portæ & vasis sanguinem illæ adferentibus, quia hæc omnia tam sub fluxu ordinato, quam sub moliminibus in consensum trahuntur.

§. X.

Ratione motuum, respiciendum est ad molimina, sub quibus

quibus nulla ordinata contingit sanguinis excretio hæmorrhagica, unde & remedia supra dicta exæstuantia & fortiora stimulantia non facile admittenda sunt. Tumultuarium enim impetum faciunt in vasa, cui & responder subsecuta excretio, magis impetuosa, quam placida. Præstat itaque, si ætatis & temperamenti ratio id permittit, hæmorrhoides sequenti ratione, placida, moderata & blanda revocare, & restauratas administrare. Primum ante omnia primæ viæ liberandæ sunt a visciditatibus & cruditarum saburra, per leniora digestiva & alvum subducentia, ubi rhabarbarum non spernendæ est virtutis & efficaciam. His enim non præmissis, sequens medicatio facillime turbatur, & inutilis redditur. Subjungatur deinde Venæsectio sufficiens, ut quantitate imminuta, circuli in universum promoveatur progressus. Tandem concedatur usus aquarum, fontium salubrium, non neglecto regimine, ejusmodi curæ accommodato, interpositis scilicet salibus mediis, aquæ assumptæ excretionem sufficientem, promoventibus, & motu corporis placido, circulum per vasa adjuvante, additis insuper laxantibus rhabarbarinis, tanquam mitioribus. His omnibus per tempus aliquod præmissis & continuatis acquiritur sanguinis per omnes vasorum meandros & curvaturas attenuatio, & spissitudinis remotio universalis, qua sublata tandem blanda quædam invitatio ad vias locum habet, quæ obtineretur, vel per pilulas supra dictas, vel per solutionem extractorum balsamicorum in liquore terræ foliatæ tartari, quod medicamentum leniter aperit, incidit & stimulat. Administratio vero, sic revocati fluxus hæmorrhoidalis obtineretur, per regimen & dietam, sanguinem in fluiditate confer-

F

vantia,

vantia, motum scilicet corporis placidum, porum sufficientem & dilutum, & interposita leniora digerentia, aperientia, & laxantia, evitatis simul omnibus exæstuationibus & orgasmis; utpote quæ negotia hæmorrhagica mirum in modum alterare observantur.

SECTIO POSTERIOR

De

Therapia passionis iliacæ, sub statu hernioso & colica hæmorrhoidali oriundæ.

§. I.

IN hujus affectus tractatione therapeutica attendendum erit ad duo illa impedimenta, motui peristaltico obvia; herniam scilicet incarceratam & scybula impacta & indurata, denique etiam ad ipsum motum peristalticum inversum, & in vomitoriam ventriculi subversionem mutatum. Ipsæ itaque herniæ incarceratæ tumor removendus est per repositionem, quæ tentatur sub situ corporis supino, cruribus elevatis, ubi sponte interdum redire solet in limites naturales, imprimis si adjuvetur regressus digitis, sub lenioris repressiois tentamine, admotis. Quando autem fæces in tumore contentæ compactæ & induratæ resistunt, quo minus repositio successum habere possit, immo, si dolores acuti & ardentis urgent, ita ut inflammatio imminet, tunc sane externis opus est succurrere remediis, cataplasmatibus scilicet lenientibus, emollientibus, discutientibus & dolores sedantibus. Priora, lenientia scilicet & emollientia respiciunt & ipsum tumorem

rem

rem & scybala, quæ continet. Hæc autem, discutientia & sedantia, inflammationem præcavendi scopo adduntur. Lenientia & relaxantia externe applicanda sunt, lac vaccinum calidum, epithemata ex pane in illo cocto, præterea radices, herbæ, flores, semina & olea hac virtute prædita. Huc pertinent & unguenta ex pinguedinibus animalium & oleis parata. Inter discutientia sunt radices calami aromatici, iridis florentinæ, vincetox. bryon. caryoph. aristolochiæ rotundæ &c. Herbæ serpilli, majoranæ, rorismarini, salviæ, melissæ, thymi &c. flores anthos, chamomillæ, rosarum rubrarum, lavendulæ, galegæ &c. Gummata, mastichis, benzoës, myrrhæ, succinum. Aromata varia. Spiritus abstractitii, Camphora & alia. Ex anodynis crocus & opium variis admisceri possunt formulis. Inter hæc nec scybalorum induratorum cura negligenda est per remedia interna, clysteribus admixta. Hæ præcipue comparentur ex diluentibus, emollientibus, incidentibus, oleosis præc. & resolventibus, necesse est. Motus peristalticus inversus per anodyna interne adhibita, cataplasmata ventriculo imposita ex carminativis, discutientibus & sedantibus comparata; nec non per stimulos ipsum in ordinem revocantes, & clysteribus additos corrigitur. Hæc de generali methodo sufficiant, sequitur jam specialior ipsius affectus consideratio therapeutica.

§. II.

Si, uti supra dixi, hernia repositionem non admittit, applicatur externè scopo leniente, lac repidum, vesica exceptum, quod, si per horas aliquot impositum sit, removeretur, & substituuntur discutientia cum anodynis mixta. Hunc in finem mica panis coquitur in lacte vaccino, huic

concutiendo immiscentur vitelli ovorum, massæ denique paululum expressæ adduntur camphora & crocus orientalis, quæ linteo excepta, consperguntur spiritibus liliorum convallium & serpilli abstractiis, & tandem loco affecto imponuntur. Vel assumuntur hujus loco theriacæ andromachi ad drachm. ij. succini præparati drachm. j. camphoræ scrup. j. croci orientalis scrup. sem. Succinum dissolvitur in spiritibus abstractiis modo dictis. Hæc alternari possunt cum speciebus in præcedente §. descriptis nervinis, in aqua coctis, expressis & calide imponendis. Illustris academiæ Senior, FRIDERICUS HOFFMANNUS commendat balneum e discutientibus & relaxantibus comparandum, cujus usus & rationi, & experientiæ omnino egregie respondet. Vomituum compositionem & mitigationem tentare possumus per externa ventriculo imposita sedantia & discutientia; recipitur in hunc finem crusta panis superior, hæc supra carbones calefacta conspergitur vino, spiritu menthæ, pulvere nucis moschatae & croci orientalis. Ipsæ denique fæces induratae ante omnia sunt removendæ, tanquam impedimentum illud motui peristaltico obicem ponens, & ejus progressum ad inferiora non admittens. Oprime autem obtinetur hæc indicatio per clysteres, ex lacte, oleo olivarum vel amygdalarum dulcium, paratos, quibus adjiciuntur bono cum successu resolutionis extracta illa balsamica, quorum mentionem supra in §. III. & IV. sectionis prioris hujus capituli tertii, mentionem feci. Horum massa liquoribus ad coctionem congruis a drach. sem. drachm. j. injicitur, quæ incidendo penetrat in & per fæces induratas. Intestina his pervia facta, & viam præclusam apertam esse, indicant vomitus &

& clysterum & scybalorum rejectionis cessatio. Nunc tempus est, ut injectionibus addatur stimulus salinus, quo motus peristalticus inversus in ordinem reducatur, quo facto, interne ad vomitus porro avertendos & febrem inflammatoriam præcavendam exhibeatur pulvis ex nitro, sale medio, speciebus de hyacintho, conchis citratis, cinnabari & antimonio diaphoretico, quæ ingredientia aquis diaphoreticis scordii, cardui mariæ, & analepticis, florum tilia, cerasorum nigrorum, galegæ. C.C. citratæ &c. misceri, & sub forma potionis adhiberi possunt. Tandem motu peristaltico in ordinem redacto, & inflammationis metu superato, ut & hernia in limites regressa, conducunt nutritia & roborantia. In hunc finem lactis vaccini mensuræ tres coquantur ad remanentiam usque partis tertiæ, cui adduntur aqua cinnamomi sine vino, & supra dictæ analepticæ. Conducit etiam vini adultioris rhenani usus, & jusculorum inde paratorum interpositio, cum continuato usu prædictæ potionis diaphoreticæ, ut sanguinis æqualem obtineamus circum. Regioni pectoris, ob cardialgiam, a crebrioribus vomitibus relictam, applicantur spiritus serpilli & liliorum convallium abstractitii, discutiente & roborante scopo.

§. III.

Jam accedo ad præservatoriam hujus affectus medicationem; Ubi primum monendum est, quod intestina semper liberanda sint a visciditatibus, cruditatibus & copia excrementorum, quæ indicatio obtinetur per adhibita digestiva, salia scilicet media, conchas citratas, pulverem radice ari præparatæ, & leniora laxantia, v. gr. rhabarbarina cum cremore tartari &c. Ratione dietæ in

menſa ſeligendi ſunt cibi molliores, & facilem digeſtionem & concoctionem ſubeunt. Relegandi autem ſunt qui crudi & ficciores ſunt, & excrementa ejuſdem indolis relinquunt. Nec corpus exponendum eſt refrigerationibus ſub tempeſtatum viciffitudine; utpote quæ ſemper fere alterationem inducunt, multo magis autem illis ſubjectis, quæ conſtitutionem habent huius, de qua in hac diſſertatione fermo fuit conditionis. Ipſa denique hernia munienda eſt instrumento chirurgico, bracherio dicto, quo novum egreſſum & incarcerationem præcavemus.

§. IV.

Reſtant adhuc quædam cautelarum & obſervationum loco adjicienda. Primum itaque de relaxantibus, emollientibus & diſcutientibus herniæ externe applicandis, notandum eſt, quod emollientia cum diſcutientibus vel alternatim, vel conjunctim ſint applicanda. Illa enim ſub nimia relaxatione ſtaſes inferunt, & motus inflammatorii affluxum alicunt. Sub horum autem longiori & fortiori uſu, ſcybalorum induratio & fibrarum rigor augetur. Circa vomitus deinde monendum eſt, quod nec anodyna, nec aperientia per os aſſumenda, locum habeant, donec remotio ſæcum & apertio per clyſteres facta ſit. Obſervatum enim eſt, vomitus non ſolum omnia aſſumta ſpernere & rejicere, ſed & per anodyna vel augeri, vel motuum poſt horum uſum ſuccedere paralyticam abjectionem. Idem ſentiendum eſt de oleorum & lactis vaccini crudi uſu interno, ſæpius reperendo, ex quo certiffimum ſibi quidam pollicentur auxilium, ſed vomitus frequentius recurrentes, nec oleis, nec lacti, nec aliis ingeſtis concedunt remoram; unde cum interne per os aſſumtis
medi-

CLARISSIMO DN. CANDIDATO

S. P. D.

P R Æ S E S.

Sillum in Medicina Practica negotium intricatum, ambiguum, & salebrosum existit, sane hæmorrhoidalis est processus, qui implicato, mutabili

tabili & tergiverfante fuo Schemate multos à vera fui
cognitione & dijudicatione feducit, ut duplici modo
à via veri & recti defleendi facilis detur occasio:
etenim ex una parte illi qui Hamorrhoides malevolò
profequuntur affectu & iudicio, potius Scorbutum,
obftrudiones, acrimoniam humorum, calculum, fla-
tus, malum hypochondriacum &c. accusare, & illas
pro rariffimo accidente declarare folent: ex altera
parte alii nimium Hamorrhoidalibus motibus tribu-
unt, & multas, fi non plurimas abdominales passio-
nes cum illis confundere & perperam combinare ma-
lunt; peccant aliqui, qui indiscretim & cœca fide
Hamorrhoides beneficium naturæ vocant: errant
non minus graviter & temere, qui odio hypotheti-
co flagrantes Hamorrhoides adverfo latere intuen-
tes, eademque promiscue quippe maleficium natu-
ræ diffamant, earumque furibundos ac turbulentos
decurfus cum moderato, ordinato & falubri pro-
grefsu præjudiciofe commifcent. A vero itaque pe-
nitus illud malevolum defleat iudicium, ac fi B.
STAHLIUS indifcriminatim Hamorrhoides faluti-
feras declaraverit, qui tamen fingulis fuis doctri-
nis ac Scriptis fatis fuperque probavit, quam fæpe mo-
tus & conatus hamorrhoidales in magnam exorbi-
tent ataxiam & vel vitio fanguinis valde turgidi &
vafa nimium expandentis, aut nimis fpiffi, vel via-
rum ftrictiorum, ficciorum magisque exilium, vel
culpa animi inquieti, variisque affectibus perturbati,
vel ob vitiolam diætæ & regiminis qualitatem, vel
propter hæreditariam difpofitionem, præcipue au-
tem ex confufa, perversa & imperita medicatione,
anoma-

2

anomalum plane successum & infensam valde qualitatem assumant, qualem statum nec Stablius, nec ullus sobriam & solidam Ejus doctrinam imitantium aut urgere, aut impellere & frivolo conatu cogere jussit, quin rectius maxima lenitate, moderatione & circumspectione corrigere & in meliorem ordinem convertere præcepit. Negandum tamen minime est, quod placido ac moderato suo successu motus & fluxus hæmorrhoidalis eximiam salubritatem promittat, id quod sincera, prudens, perita & attempta observatio luculenter & sufficienter comprobabat. Non parum autem Historiam Medico-Practicam illustrat & confirmat discreta hujus negotii hæmorrhoidalis indagatio & tractatio, dum perito Medico ignotum esse nequitiam potest, quam variabilem faciem illud assumere, imo diversis aliis affectibus se complicare soleat: Specimen hujus Metaschematismi Colica hæmorrhoidalis esse potest, cujus ulteriori & uberiori explicationem & ad certum Casum Clinicum applicationem **T U, CLARISSIME DOMINE CANDIDATE** laudabili instituto & felici successu, præsentis Inaugurali dissertatione proprio suscepisti & docto perfecisti studio. Laudando enim conatu per aliquot transactos annos Medico Studio operam navasti, & ex ore diversorum Doctorum saluberrimas institutiones percepisti, quæ **T I B I** sub cœlestis benedictionis adjutorio non nisi prosperrimos promittere possunt successus: perspicax enim indoles **T U A** egregiaque voluntas in philosophicis æque ac medicis scientiis uberrimum acquirendi thesaurum non tantum ubique exoptatum
G
obti-

obtinuit applausum, sed & multis bonis consiliis & incitamentis levata & adjuva fuit, ideo tales in studio Medico lucratus es profectus, qui consuetis Honoribus Academicis a Facultate nostra digni iudicati fuerant, posteaquam solitis examinibus spei nostræ satisfecisti: Et quoniam ingenuæ indolis ardor est, plus ultra proficiendi, ideo TIBI etiam curæ cordique sit, eritque, armamentarium bonæ scientiæ & peritiæ porro augmentare & illustrare, ut vestigia dexterrimi DOMINI PARENTIS, Fautoris mei Honoratissimi strenue sequi valeas. Ob id sincero affectu optimo Tuo Genitori gratulor de novo symbolo terrenæ felicitatis atque oblectamenti, quo de filio Doctore, qualem nondum, hoc charactere ornatum salutatumque, novit, gaudere potest. Sanctificet Summus rerum humanarum moderator hoc gaudium efficiatque ut natalis dies, cujus memoria festiva perendie DOMINO PARENTI Tuo bonis omnibus affulget & recurrit, ac dies honoris, qui lauream TIBI nectit & cingit calidissimis votis illustratus VOBIS & toti spectabili stirpi felicissimis, saluberrimis & desideratissimis successibus coronetur. Ita cum omnibus sinceris amicis voveo, vosque diutissime valere opto. Dab.

d. IX. Calend. Novembr. A. R. S.

clolcccxxxix.

DISSER.

3

DISSERTATIONIS
AUCTORI FILIO,
TIMOTHEO JUSTO LANGIO,

S. D. P. PARENIS
D. JOACHIMUS LANGIUS.

Post spiritualem animæ curam, nullam magis esse necessariam & præstantiorem ea, quæ corporis est, ex ipsa novimus natura nostra, quæ utraque ista parte constat. Cum enim corpus sit organum animæ, hæc officiis suis facere satis nequit, nisi istud recte sese habeat, animæ decretis & operationibus apte subserviens. Illorum quidam, quæ Deo debemus, praxis omnino etiam locum habet corpore ægerrime affecto; imo eo magis, quo magis istius ægri-tudo nobis practicam beatæ immortalitatis meditationem ac preparationem commendat ac injungit. At enim vero, cum e præscripto Dei, non Deo solum, sed nobis etiam ipsis ac aliis, seu publico ecclesiæ ac reipublicæ bono vivendum sit, hic scopus sine valetudine integra, saltem tolerabili obtineri nequit.

Ad curam animæ, *Fili dilectissime*, a me inprimis jam inde a teneris sollicitus es institutus: & ita quidem, ut spei responderet eventus. Cum enim recta animæ constitutio, universam vitam, speciatim academicam, ita dirigat, ut hæc sit bene composita & ab omni *ἀνάγκη* sejuncta: Deo *ἐνωχέως* acceptum refero, quod e meliori isto animæ principio vitam egeris *ἐπιτακτικῶς* & studio medico diligentius debitam. Cujus fructum nunc deprehendis eum, quod

habilitatis tuæ specimen publicum edere potueris, differtatione proprio Marte concinnata: quod candidatorum non est omnium.

Ad hanc vero ipsam elaborandam, etsi ne tantillum, pro mea rerum medicorum imperitia, conferre potui: contuli tamen, quod in ea si non precipuum est, momentum tamen trahit haud exiguum. Hoc est, electi thematis tui occasionem meus ille dedit morbus, qui septuagenarium me per omnem vitam, pro constitutione corporis mei alias quasi ferrea, ante semestre tempus ex improvise invasis primo, & pro vehementia, omnium iudicio, meo tamen ipsius excepto videbatur ultimus; at, quæ DEI fuit gratia feliciter est superatus, fiducia mea, quam conceperam, volumen meum latinum, a GLORIA CHRISTI inscriptum, Christo sospitante, jam dimidia ex parte confectum, consummatum iri, sic impleta.

In quo morbo domestico curando, cum sub directione & consilio DOCTORUM tuorum, Viro- rum e theoria & experientia medica longe celeberrimorum, pro tua in me pietate die nocteque fueris maxime sedulus, facile intelligis, quæ spei tuæ, meique voti sit summa; scilicet, ut hoc praxeos tuæ specimen primum in ipso parente restituto editum, sit ter boni ominis, te, ad exemplum PRÆCEPTORUM tuorum, futurum esse medicum, uti fidelissimam curæ: sic etiam non infelicis experientia. Et hoc scopo, in proximi tui salutem corporalem, eo poteris certius, quo magis propriam animæ tuæ curam, ut DEUM omnis felicitatis datorem habeas propitium, tibi habebis commendatam.

Cete-

3

Ceterum cum disputationis actum data opera distuleris ad diem XXVI. Octobris, qui ratione anni mihi natalis & septuagenarius est, ut idem adhuc pluries recurrat, sincerum tuum multorumque aliorum votum est; quod ego quidem paternæ DEI providentiæ cum submissâ animi resignatione relinquo. Dabam Halæ die XX. Octobris anni MDCCXXXIX.

VIRO
SVMME REVERENDO
JOACHIMO LANGIO

S. S. THEOLOGIAE DOCTORI,
EIVSDEMQUE PROFESSORI PVBLICO ORDINARIO,
ORDINIS THEOLOGORVM SENIORI, SEMI-
NARIII THEOLOGICI DIRECTORI,

S. P. D.

THEOD. CHRISTOPH. VRSINVS.

ITa tandem, quod faustum fortunatumque esse jubet supremus rerum omnium Arbiter, *annum septuagesimum* feliciter ingrederis, VIR SVMME VENERANDE! cumque anno proxime præterlapso, morbum istum grauiissimum, per summi Numinis gratiam, fortissime superaueris; non sperant modo, sed confidunt boni omnes, fore, vt nunc octogesimum, immo & nonagesimum annum, si DEO ita visum fuerit, feliciter attingas. Dimidium ferme ætatis TVAE venerabilis partem, in hac ipsâ Fride-riciana nostra, summa cum laude consumulisti; sed
G 3
cepi-

cepisti quoque in hac ipsa Fridericiana, & probitatis, & doctrinae, & diligentiae TVAE prorsus singularis fructus longe vberriimos. Inter praecipuas autem felicitatis TVAE partes jure meritoque refero, quod TIBI Numen benignissimum & florentissimam, & omni virtutem laude ornatissimam concesserit familiam. Taceo nunc beatas jamdum filias, quarum vna Celeberrimo RAMBACHIO, altera vero Plurimum Reuerendo BROEMELIO ex animi sententia nupserat. Filios saltem in praesenti in medium produco, quorum *natu maximus*, Collega meus coniunctissimus, locum Professoris Mathematicarum Ordinarii apud nos magna cum laude non solum tuetur, sed etiam de philosophia naturali magis magisque in dies optime meretur. *Alter*, qui hunc proxime sequitur, Inspector Lohburgensis meritisissimus, Ecclesiarum ad hanc dioecesin spectantium salutem indefesso studio omnique cura promovere allaborat. *Tertius* & Consulatam & Syndicatum ciuitatis Landsbergensis magno cum honore gerit. *Quartus* in ordine, Ecclesiae Laublingensis & Boesedauiensis Pastor, coetus sibi concreditos & vita & doctrina salutari ad beatas sedes deducere contendit. *Quintus* tandem ex priori matrimonio prognatus, cuius gratia potissimum has litteras ad TE dare volui, summos in arte Medica honores, summa cum laude nunc capeffit. *Sextus* iam superest, vnicus ex posteriori matrimonio filius, qui cum nuper modo ipsum Berolinum, summam iuris & prudentiae, scholam adierit, magnam omnino spem facit, fore, vt & hic aliquando & REGI & patriae magno cum fructu inseruire possit. O! felicem tot liberorum de Ecclesia & Republica

3
Ilica bene merentium Parentem! gratulor TIBI hanc
felicitatem, paucissimis certe parentibus commu-
nem, VIR SVMME VENERANDE! gratulor
quoque florentissimae TVAE familiae novos ipsos
honores, quibus CLARISSIMVS, MIHIQVE A-
MICISSIMVS DOMINVS CANDIDATVS eam
proxime augebit. Faxit supremus Archiater, vt
IPSE, hostibus humanae sanitatis fortiter profliga-
tis, saluus semper atque incolumis viuat, vigeat, flo-
reat. Scrib. in Acad. Fridericiana d. XXI. Octobris,
CLOCCXXIX.

Tune reapse petis cathedram, DOCTISSIME LANGI,
Quam sibi sacratam vendicat Hippocrates:
Castraque, sic removes post terga, augusta Parentis,
Quae modo lixarum perfida turba fugit?
Hujus consilii nossem vix pallia iusta,
Eventus prosper ni rara facta daret.
Ipso quippe regente DEO tu castra relinquis
Hac Patris, ut tardans hic ea desereret.
Quo magis hic, inquam, tarde seroque relinquat
Castra, sacramque aciem, castra teris medica.
Quod demum docuit nos experientia, primo
Pertristis, verum postea laetificans.
Namque subit mentem nostram nunc tempus acerbum,
Quo Genitor charus strara Erebi premeret.
Famaque quo praecox longe per Teutonius arva
Spargeret, hunc satis succubuisse suis.
Quae famae consternantis quo nuncia vana
Facta sit, ac mendax, cui rogo debuimus?
Imprimis equidem magno placidoque DEO, qui
Iustorum vanas non finit esse preces:

Post

Post etiam miris studiis curisque medentum,
Inque his debentur multa tuis opibus.
Indefessus enim morbis presso Genitori
Tu conjunctus eras auxilio medico.
Tunc, artis Jatro-mystrarum quod condita vela
Jam perlustraris, signa corusca dabas.
Indeque te merito sibi mer despondet Hygea,
Sponte tibi mitræ tegmina rubra ferens.
Hisque comas cinctura tuas, perlata reclamat:
LANGIUS hic doctus Doctor erit medicus.
O charam gratamque Deam! quæ pectora nostra
Sic perfusa facit laticia, hocce die.
Hocce die, cujus per se sunt lumina grata,
Secum namque vehunt annua festa Patris.
Quæ, quantum ante tibi sperata fuere,
Hoc mage nunc mulcent pectora læta tibi.
Illaque non ritu vulgi nunc concelebranda
Esse, putas recte, sed decoranda mitra.
Scilicet, ut, quem tu gaudes, per te quoque capter
Gaudia: sicque piæ mentis agis genitum.
Ipse bonus cæli rector, duplaria læta
Qui dedit hæc nobis, hic ea multiplicet.
Ille Patrem seruet saluum tibi, teque Parenti,
Server eum nobis, teque rei medicæ.
Postremo mea Musa tibi gratatur honores,
Utque sibi faveas, optat. Amice Vale!

*Hæc lætitiã suã, observantiam-
que testaturus, scribebat*

JOH. JOACHIM. MÜNCH,
Obisfelda-Magdeb.
Seminarîi Theologici Inspector.

Halle, Diss., 1739 (1)

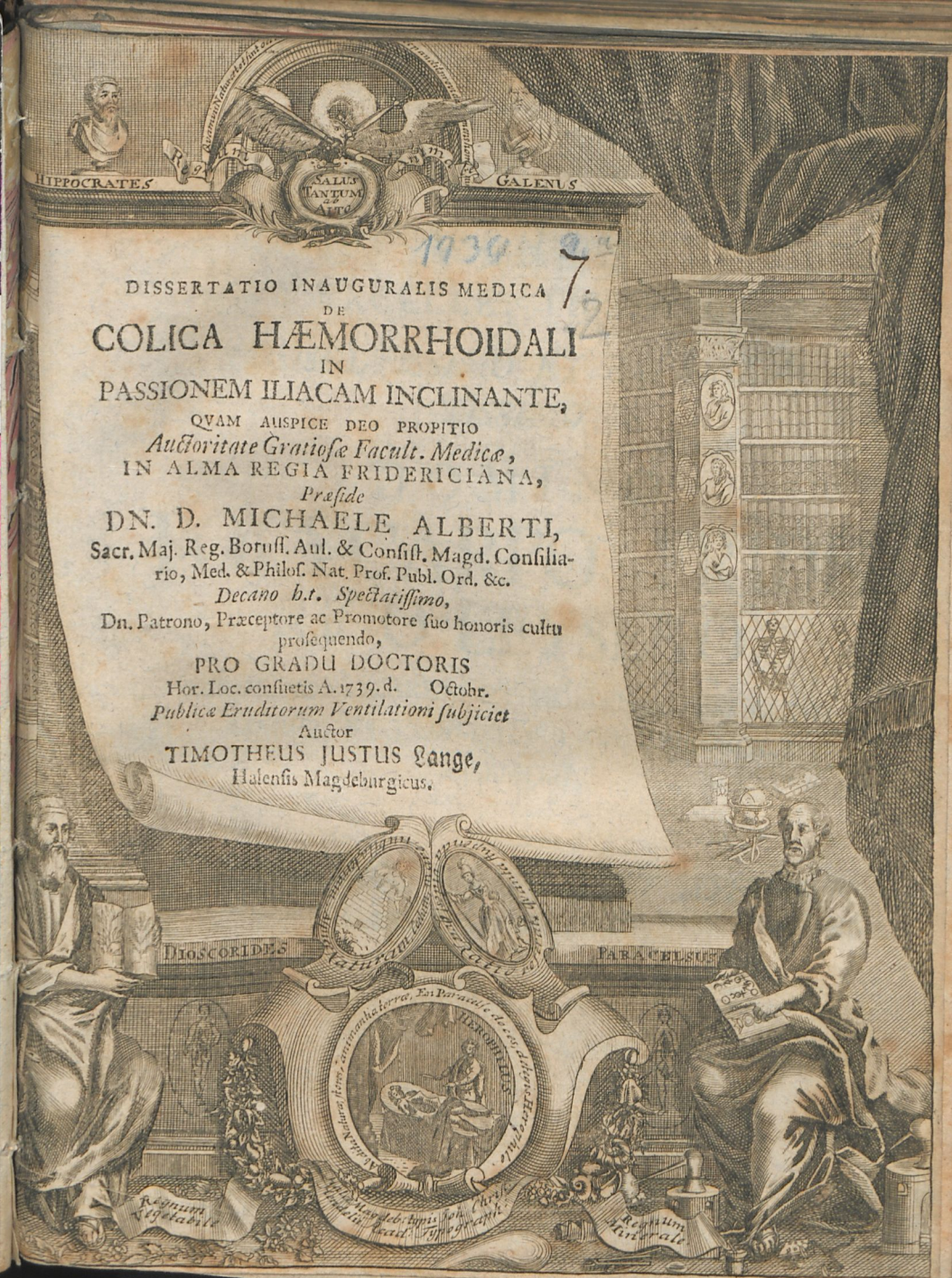
ULB Halle

003 254 070

3

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
COLICA HÆMORRHOIDALI
IN
PASSIONEM ILIACAM INCLINANTE,

7
72
QVAM AUSPICE DEO PROPITIO
Auctoritate Gratiöse Facult. Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
Preside
DN. D. MICHAELE ALBERTI,
Sacri. Maj. Reg. Boruss. Aul. & Conslt. Magd. Conslia-
rio, Med. & Philof. Nat. Prof. Publ. Ord. &c.

Decano h. t. Spectatissimo,
Dn. Patrono, Præceptore ac Promotore suo honoris cultu
prosequendo,
PRO GRADU DOCTORIS

Hor. Loc. consuetis A. 1739. d. Octobr.
Publicæ Eruditorum Ventilationis subijciet

Auctor
TIMOTHEUS JUSTUS Lange,
Halenfis Magdeburgicus.

DIOSCORIDES

PARACELSE